

OD REDAKCJI

Zmiana kulturowa, za sprawą której utwory literackie niegdyś będące w szerokim obiegu i pisarze niegdyś wysoko cenieni przesuwają się w strefę społecznej niepamięci, jest dla historyków literatury prawdziwym wyzwaniem. Historia literatury musi, w miarę możliwości, powstrzymać i ograniczać ten proces zapominania. Społeczne zadanie historyka literatury jest więc podobne do zadań stojących przed konserwatorem zabytków. Obaj mają na celu utrwalenie wybranych obiektów dziedzictwa przeszłości – przystosowanie tych obiektów do współczesnego kontekstu kulturowego oraz ich wtórną funkcjonalizację. Takie jest też zadanie naukowego edytorstwa literatury, które przypomina dzieła zapomniane w wydaniach zmodernizowanych, a zarazem przygotowanych z filologiczną pieczołowitością i opatrzonych wstępami przybliżającymi ich znaczenie współczesnym czytelnikom.

W jaki sposób można dziś ukazać wartość takich dzieł? Jaką funkcję mogą one dziś pełnić? Nie mając szans na powrót do masowego obiegu, powinny one jednak zachować lub znaleźć swoje miejsce w kanonie akademickim i w akademickiej dydaktyce polonistycznej. Droga do ponownego rozpoznania ich wartości artystycznej, rzeczywistej, ale zbyt często niesłusznie lekceważonej, nie jest prosta i bezpośrednia. Ta wartość staje się widoczna dopiero w odpowiednim oświetleniu, którego dostarcza znajomość kontekstu historycznego i społeczno-kulturowego środowiska, z którego dany utwór pochodzi.

Z jednej więc strony spojrzenie na zapomniane dzieła literatury dawnej przez pryzmat różnych subdyscyplin historii: historii idei, kultury i obyczaju, pozwala lepiej zrozumieć ich znaczenia. Z drugiej strony ponowne odczytanie utworów spoza wąskiego kanonu arcydzieł, ale z tego właśnie powodu lepiej odzwierciedlających realia i zjawiska typowe dla epoki, pozwala historykowi bardziej dogłębnie poznać epokę historyczną, w której utwory te powstały.

Niniejszy tom składa się z dwóch części. Pierwszą z nich tworzy zbiór studiów poświęconych różnym zjawiskom literackim rozwijającym się liniowo i ewolucyjnie w stuleciu obejmującym w Polsce epokę oświecenia i romantyzmu. Druga część książki obejmuje studia i szkice podejmujące refleksję nad metodami współczesnego edytorstwa naukowego oraz nad różnymi wzorami strategii w zakresie reedycji

klasyki i literatury dawnej w Polsce i w niektórych innych krajach. Jako zapis doświadczeń i hipotez towarzyszących realizacji konkretnych prac edytorskich prace te są też zaproszeniem do dyskusji nad nowymi perspektywami badań historycznoliterackich.

Książka ta powstała w ramach projektu badawczego *Literatura i obyczajowość w Międzyepoce 1764-1863* realizowanego jako grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2014-2017. Idea tego programu wyrosła z wcześniejszych doświadczeń edytorskich przy redagowaniu serii wydawniczej *Biblioteka Sarmacka*, która w nowych opracowaniach przypomina współczesnym odbiorcom ważne dzieła literackie w szczególny sposób reprezentujące wartości kojarzone potocznie z rodzimym, lokalnym i „swojskim” nurtem kultury i literatury polskiej, głównie (choć nie wyłącznie) dziewiętnastowiecznej. Prace edytorskie ujawniły w tym przypadku nową perspektywę badań historycznoliterackich

Jako redaktorzy *Studiów z Międzyepoki* pragniemy złożyć serdeczne podziękowania władzom Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, które umożliwiły nam realizację naszego projektu, oraz współpracujących przy jego realizacji: Katedry Edytorstwa i Nauk Pomocniczych oraz Katedry Komparatystyki Literackiej tegoż Wydziału. Szczególne podziękowania pragniemy skierować również pod adresem współautorów niniejszego tomu oraz uczestników prowadzonych przez nas dyskusji z Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Edyta Gracz-Chmura
Andrzej Waśko